

tem ali drugem kotu naše dežele, toraj smo vsi poslanci vse naše dežele, in moramo biti edini v tem, storiti vse, kar more služiti v povzdigo njenega blagostanja.

Ako pa gospod poslanec očita deželnemu zboru, da je do sedaj zanemarjal Dolenjsko, moram pa vendar nekoliko na pomoč priti njegovemu opominu. Opozarjam samo na dolensko železnico, naj gospod govornik malo pregleda stareje in noveje naše stenografične zapisnike in tu bo našel, kako živo se je ves čas naš deželni zbor brigal za to železnico. — Ako do sedaj to prizadevanje ni še imelo povoljnega vspeha, toraj temu prav gotovo ni kriv deželni zbor kranjski.

Dalje pa opozarjam na stareje razprave v naši zbornici v zadevah kmetijske šole za Dolenjsko, prosim pogledati stenografične zapisnike pred 10. do 12. leti in tam boste našli, kolike porabe smo imeli uže v tej zadevi v naši zbornici in koliko se je uže tedaj preiskavalo in pripravljalo za ustanovitev te Dolenjski potrebne šole.

Ako bi se toraj samo le na te dve reči oziralo, je očitano, katero se je storilo našemu deželnemu zboru neopravičeno.

Oprostimo se toraj vsaj v takih vprašanjih one tesnosrčnosti, katera našo deželo vedno hoče trgati v različne dele, temveč imejmo pred očmi vedno korist vse naše dežele.

Glasoval bom toraj s tega stališča za predlog finančnega odseka in dostavek gosp. dr. Samca. (Splošna pohvala in dobro-klici med poslanci na obeh stranéh.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

20.

Nabožnost v Črni gori.

Vera Kristova je obdržala Črnogorce v vsem onem, v čemur jih danes vidimo. Strah božji in ljubezen k veri sta napolnila dušo in viteško srce Črnogorcu.

Črnogorci so kristijani, in sicer pravoslavne cerkve. Druzi vernikov Črnogorec ne mrzi, kakor to delajo Srbi v kraljevini, ali v Bosni z rimskimi katoliki, a zahteva, da tudi njegove cerkve nikdo ne psuje. Nas naziva Latince, zato ker nam rabi latinščina pri službi božji.

Črnogorec je dober vernik, spoštuje zakon božji, ali v cerkev le po redkem zahaja, kedar pa dojde, moli jako pobožno. Prihaja ti v cerkev s svečo, z oljem, s povesmí, z žitom, s kadilom, z novci in drugimi stvarmi, da bi mu Bog poblagoslovil njegovo delo, da bi ga obvaroval zlega, in da bi mu pomagal v sili in v potrebi.

Črnogorec se izpoveduje in obhaja po štirikrat na leto. Posti se vse zapovedane postne dni, in posti se ostro. Več potov zaobljubi Črnogorec to ali ono cerkvi ali samostanu, in kedar prinese zaobljubščino, tedaj moli dolgo in presrčno.

Na „zadušno soboto“ se spominja še osobito svojih pokojnikov. Za vsakega pojedinega pokojnika prinese po jedno svečo, postavi jih pred oltar in našge. V jutro zadušne sobote našge tudi doma toliko sveč, kolikor je pokojnikov.

Črnogorec vé, da je Bog vsegamogočen, da brez njegove volje ne more biti nič na tem svetu, zategadel on spolnuje s srčno ljubeznijo vse dolžnosti kristijanske. Pri vsakem delu se spominja Boga, ter pravi: „V imenu božjem! Na slavo Bogu! Tako bode, kakor Bog hoče!“ in pri tem navadno privzdigne pokrivalo na glavi.

V veri je Črnogorec trden in nepremakljiv. On na toliko svojo vero ljubi, čuva in brani, da hoče za njo vsak čas umreti. Nič ne navdušuje Črnogorca tako močno, kakor vera, kajti Črnogorec za vero in v veri živi in umira. Vera mu je prva svetinja na zemlji ter trdi: „Rad umrjem za krst častni in vero kristijansko.“ Pri drugih narodih se zabranjuje z zakoni psovati vero in cerkev, pri Črnogorcih ni treba tega, vsaj do sedaj ne. Bog ne daj, da bi kdo Črnogorcu psoval vero in cerkev, utegne ga ubiti na tistem mestu, ubiti kot psa.

Kedar je bolnik v hiši, hodi Črnogorec po duhovnike, da molijo navadne molitve. Čim stareji je duhovnik, temveč se zanašajo na njegovo molitev. Mnogi Črnogorci volijo cerkvi ali samostanu to ali ono, kedar vidijo, da bode treba umreti. Za pokojnika opravi Črnogorec navadne mrtvašnice.

Do molitve in blagoslova božjega drži Črnogorec mnogo v vseh okolnostih svojega življenja. Brez molitve ničesar ne pričinja niti skončava. Če je iprišla bolezen na živino, gré po duhovnika, da blagoslov vodo, s katero pokropi stajo in odmoli primerne molitve. Ob nedeljah in praznikih Črnogorec ne dela.

Kedar Črnogorec prihaja mimo cerkve, ali jo le ugleda, obstane ti, sname pokrivalo, prekriža se trikrat s prikonom ter velí: „Pomagaj mi Bog in presveta Mamka Božja, pa sveti Vasilij in sveti Peter!“ potem gré naprej. Kedar na potovanju dospe na višino, s ktere je lep razgled, tedaj se spominja moči in slave božje, sname pokrivalo, križa se in Boga moli.

Lepo je videti Črnogorce, kedar imajo obhod. Možaki gredo po dva in dva spredaj, in ženske po dve in dve zadej. Možaki in ženske vičejo z nekim čudnim povdarjanjem glasu: „Gospod pomiluj!“ Kedar se je vse izvršilo, tedaj začno pucati. Kjer je pobožnost, trdi Črnogorec, tam tudi Bog pomaga, tam se more napredovati, a kjer je ni, tam se nabirajo križi in težave. Trdna vera je obdržala Črnogorce v svobodi in v ponosu, in delali so čuda na bojnem polju, kakor nam spričuje zgodovina.

Po črnogorskem ozemlju stoji primeroma mnogo cerkev in cerkvic. Črnogorci so jih postavili s pobožnosti. Cerkve stojé zunaj vasí prav na samem, in okolo njih so grobi. Cerkve so male, odmenjene so ne samo službi božji, nego tudi zavetju in branbi ob nevarnostih. Več potov uže so se Črnogorci umaknili v cerkve in se branili neprijatelju z dobrim vspehom. Vse cerkve so s kamenja zidane, znotraj so navadno siromašne. Obrazi svetnikov in svetnic in drugo okrasje je vse zelo preprosto, obleka cerkvena je slaba, zadržana, kelih so iz vsakojakega metala, tudi svinčeni. Siromašne so tudi druge priprave cerkvene. Klopi ni po cerkvah črnogorskih, samo v prelepi morački cerkvi jih vidiš.

A po nekaterih cerkvah in samostanih je veliko in dragocenega posodja, obleke, orodja in drugih potrebščin. Tisto so zvečine velikodušni darovi ruskih carov. Rusija namreč je dajala uže od nekaj črnogorskim cerkvam vseh potrebščin, pa tudi novcev za poprave.

Več potov so Turki nemilo palili in podirali črnogorske cerkve. Nadpastirji in gospodarji črnogorski so se potem obračali s prošnjami do dvora ruskega, da jim pomaga ponoviti hiše božje. Ruski cari so vsak pot uslišali prošnje jadnih Črnogorcev, in so radi pomagali. Zato trdijo Črnogorci: „Da ni Rusije bilo, nikjer ne bi bilo ostalo krsta od tri prsta“. Za spomin velikodušnih darov in vsestranske pomoči spominjajo se Črnogorci carov ruskih pri službi božji.

Samostanov je devet v Črni Gori. Morački samostan je najstareji, ustanovil ga je srbski car Dušan silni.

Duhovenstvo v Črni gori je preprosto. Duhovniki črnogorski v obče nimajo nikakega znanja, niti kakega

jajčjega duševnega razvitka. Danes se tudi v tem oziru obrača na boljše.

Vsak duhovnik ima svoje okrožje, po katerem pobira biro, pa mora zato opravljati vsa cerkvena opravila. A duhovnikov je preveč, zato imajo malo duš na oskrbi, in vsled tega tudi zelo pičle dohodke. Zato pa morajo se ukvarjati z navadnimi vsakdanjimi deli, da morejo živeti; oni orjó, kopljejo, tržujejo in drugo temu slično. Vsled tega se črnogorski duhovnik v ničemer ne razločuje od navadnega Črnogorca, oblači se in nosi orožje kot drugi. Kedar gré duhovnik v cerkev, gré ves v orožju, tam še le ga odloži, in po službi božji se obloži zopet z njim. Duhovniki hodijo na vojsko, ali bití se jim je prepovedano; kdor bi kri prelival, ne sme potem izvrševati bogoslužnih opravil. Nekateri duhovniki načelujejo v vojski, ali s primernimi besedami unemajo in srčijo vojnike.

Domačini duhovniku velé „pop“. Sploh pa Črnogorci vse svoje svetovne duhovnike nazivajo „belo duhovenstvo“, da jih tako razločujejo od menihov ali kaludjerov.

Menihi se pa uže razločujejo od drugih ljudi, razločujejo se po obleki, potem po dolgi bradi in dolgih laséh. Črnogorec menihe bolj čísla in spoštuje od svetovnih duhovnikov. Kedar sreča meniha sname pokrivalo, pristopi, poljubi roko, in pozdravi tudi z besedo.

Načelnik črnogorskemu duhovenstvu je nadškof (vladika) s tremi arhimandriti; eden njih stanuje na Cetinju pri vladiki.

Svetni duhovniki črnogorski se smejo oženiti, se ve da, le enkrat.

Naši dopisi.

Iz Železnikov 24. jan. (*Debela zima; nesreči; opravičeni strah pred plazovi.*) Za naše kraje, kakor sploh za gorenjsko stran je o zimskem času sneg velika potreba in dobrota, ako ga je, kakor pregovor pravi: „eno pravo reč.“ Ali take sile belega zimskega gosta, kakor ga je letos, je pa ljudem in ubogi živini, da, celó gozdni divjačini v veliko nadlogo in trpljenje. Cestni promet do malega stoji, ker je sneg tako debel, zraven pa tako suh, da gre skoraj vse do tal, in se ljudje in živina kar zakopujejo vanj-ga. Po strehah je zopet snega toliko, da jih njegova teža pretí potlačiti na kup; toraj so ga pretekle dni tukaj in v okolici obilo kidali in žagali z poslopij; ker bolje je imeti manjši strošek, kot pa pomečkana in pohabljená ostrešja, ter s tem velike škode. Ker sem omenil tudi zverjadi, naj povem, da so včeraj pripeljali tukajšnjemu gospodu najemniku lova tri žive srne in enega srnjaka. Vjeli so jih lovci v takem kraju, da so bile uboge živalice v nevarnosti, priti nepravim lastnikom v roke, ako bi jim lovci ne bili preskrbeli prijetnega prezimovanja. Ker je za lov na srne namreč uže prepovedan čas, jih bo dotični g. najemnik dotlej v hlevu krmil, dokler ne pride zopet ugodni čas, da se jim bo dala prostost, iti v zelenega gozda prijetni dom.

V sosednem Rudnem obžalovati je bilo v zadnjem času dveh naglih in neprevidenih smrti. Pred 14 dnevi zaspal je v ondotni vaščanski krčmi neki Dražgošan — v vsej svoji oblaši res pravi dobrovoljček — za vselej kar v hiši pri peči. Sicer mu je bilo „žganjče“ tudi priljubljena pijača, pa ker je hrepenel le po tem, da bi mu skuhali žgancev, in ker je bil ponesrečeni bolj šibke postave, je bolj misliti, da ga je umorilo le opešanje. Včeraj pa so žagali ravno v tej vasi z neke strehe sneg. Telebil je s tako silo in tako nepričakovano hitro

na tla, da je delavca, ki je pri tleh opravljal svoje delo, in ki se ni mogel urno umakniti, popolnoma zasul, in so vkljub hitre pomoči reveža uže mrtvega potegnili izpod snežene teže.

Strah, da bodo od naših goratih krajih plazovi povzročevali tudi marsikako škodo, skazal se je uže včeraj opravičen. V sosednji dolini, zvaní „v grapi“, je ondi stoječo valjavko tukajšnjega strojarja g. J. D. iz strmine prihrumeli plaz kar posnel in popolnoma razrušil.

J. L.

Iz Ljubljane. — V deželnem zboru kranjskem zborovalo se je minuli teden dan za dnevom skoraj nepretrgoma, dva dni celó v pozno noč. Tako je bilo mogoče, da se je v tem zasédanji rešila dolga vrsta za našo deželo pomenljivih gospodarskih vprašanj. — Obravnave bile so skoraj brez izjeme mirne in stvarne, samo izmed zastopnikov velikega posestva je tu in tam katerega obšla seljá, dregniti nekoliko po vladi ali pa po večini. Taka pripetila se je izrekoma poslancu Luckmannu, kateri je razpravo o proračunu deželnega zaklada porabil v to, c. kr. vladi očitati, da bi bila pri zadnjih deželno-zborskih volitvah hotela izpodriniti pristaše nasprotne ji stranke. — Vrh tega se je g. Luckmann s ponosom sklicaval na zasluge pokojnega pl. Strahla za rešitev našega kameralnega zaklada.

Koj poleg zaslužnega pl. Strahla pa je pod svoja krila jemal svojega soseda Deschmanna kot veterana one stranke, kateri je koncem govora hotel pripisavati nekako monopol avstrijskega domoljubja. — Gosp. deželni predsednik baron Winkler je poslanca Luckmanna na kratko pa odločno zavrnil nasproti obema očitanjem. Sicer je pa vsak pozornejši opazovalec deželno-zborskih obravnav nehoté videli, da je Luckmann svoj „ojstrejši“ govor proti vladi moral izpovedati za pokoro greha, katerega se je krivega storil malo dni prej.

Gospodje za kulisami, potisnjeni iz deželne zbornice gori za Koslerjevo hišo, namreč še zmiraj ne morejo pozabiti svojih lepših časov, ko je še Schrey, Schaffer in pa Deschmann v veliko veselje matere Germanije zvonil z veliko-nemškim zvonom na refren „Deutsch bis zur Adria“.

Weitloff, Knotz in Schönerer in pa oni nemški genij, katerega si je prizadeval obuditi nek drugi pristaš Luckmannov, prepričali se bodo tudi iz klenkanja, katero se je čulo v zadnji seji deželnega zbora, da je tudi papirnati nemški most do našega jadranskega morja pretrgan — upamo, da pretrgan za zmiraj.

Predmeti, ki so se rešili v zadnjih sejah, pa so pomenljivi: Pri zalogi za pokritje potrebščine deželnega zaklada povikšal se je davek na žganje od 3 na 6 gold. od hektolitra, nasproti pa so se znižale priklade na neposredne davke za tri odstotke vkljub temu, da se je sklenilo mnogo izredne potrebščine izrekoma za nakup posestva za dolenjsko vinorejsko šolo 38.000 gold. za pokritje škode, katero je prizadela povodenj v kranjskogorskem okraju na javnem imetji izrednega kredita 18.000 gold., za potrebščine vodne komisije 6000 gold. — Konečno se sicer pri deželnem proračunu kaže primanjka 42.000 gold., pa to pokriti bo tem laglje, ker je pričakovati, da ravno za pokritje navedenih treh potrebščin država pripomore z izdatno podporo do 30.000 gold.

Dalje sprejeli so se predlogi gospodarskega odseka o premembi cestne postave, močvirske postave in o ustanovitvi deželne vodne komisije, o katerih predlogih je poročal dr. Poklukar; dalje o ustanovitvi dolenjske šole, poročevalec gosp. O. Detela.